

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 7 лютого 2023 р. № 112
Київ

**Про затвердження Порядку здійснення
лісовпорядкування**

Відповідно до частин [першої](#) та [другої](#) статті 47 Лісового кодексу України Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити [Порядок здійснення лісовпорядкування](#), що додається.
2. Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів у тримісячний строк привести власні нормативно-правові акти у відповідність з цією постановою.

Прем'єр-міністр України	Д. ШМИГАЛЬ
Інд. 75	

ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2023 р. № 112

ПОРЯДОК
здійснення лісовпорядкування

Основні положення

1. Цей Порядок визначає єдину систему та умови організації і здійснення лісовпорядкування.

Система та умови організації і здійснення лісовпорядкування - комплекс заходів, які визначають умови і механізм здійснення лісовпорядкування та організації взаємовідносин з учасниками процесу лісовпорядкування (далі - система лісовпорядкування).

Основними складовими системи лісовпорядкування є:

визначення умов і механізму здійснення лісовпорядкування відповідно до [статті 46](#) Лісового кодексу України;

організація взаємовідносин державної лісовпорядної організації з:

постійними лісокористувачами, громадянами і юридичними особами, які мають у приватній власності ліси, - в частині виконання обов'язків щодо ведення лісового господарства на основі матеріалів лісовпорядкування відповідно до [статей 14 та 19](#) Лісового кодексу України;

Держлісагентством та його територіальними органами - в частині організації здійснення лісовпорядкування відповідно до [статті 28](#)¹ Лісового кодексу України;

органами державної влади та органами місцевого самоврядування - в частині реалізації ними державної політики у сфері лісових відносин відповідно до [статей 30 та 31](#) Лісового кодексу України, зокрема щодо розроблення програм з охорони, захисту, використання та відтворення лісів;

громадськістю - в частині забезпечення вимог [Державної стратегії управління лісами України до 2035 року](#), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 4, ст. 256), щодо відкритого доступу суспільно важливої інформації про ліси незалежно від форми їх власності.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

актуалізація матеріалів лісовпорядкування - внесення поточних змін до матеріалів лісовпорядкування на підставі щорічних лісотаксаційних робіт на лісових ділянках, в яких здійснено лісогосподарські заходи або які зазнали змін внаслідок стихійних явищ, наданих/вилучених земельних лісових ділянках та програмна зміна таксаційних показників деревостанів, пов'язаних з їх природним ростом, з метою щорічного оновлення таксаційної і картографічної баз даних, уточнення поточних планів рубок і лісогосподарських заходів з територіальним їх розміщенням;

виділ (первинна лісогосподарська облікова одиниця) - ділянка з визначеними межами, однорідна за своїм господарським значенням і таксаційною характеристикою, що відрізняється від таксаційних характеристик суміжних ділянок на величину, визначену організаційно-розпорядчими документами лісовпорядної організації, і потребує здійснення на всій своїй площі однакових лісогосподарських заходів;

візир - смуга шириною до 0,3 метра, яку прорубують в лісі паралельно одній із сторін кварталу для розмежування території на окремі таксаційні ділянки (візир таксаційний), відмежування лісосік або виділених у їх межах ділянок, у місцях наміченого розташування трельовальних, порожнякових тракторних та під'їзних шляхів, автомобільних доріг;

господарство - сукупність (група) деревних та/або чагарникових порід, об'єднана залежно від біологічних особливостей та господарського призначення;

господарська секція - сукупність однорідних за складом і продуктивністю насаджень і не вкритих лісовою рослинністю земель, об'єднаних господарською метою, одним віком стиглості і системою рубки лісу;

господарська частина - територіально відокремлена сукупність деревостанів та інших категорій лісових ділянок, об'єднаних екологічним і господарським значенням лісів, режимом ведення лісового господарства та лісокористування;

клас віку - віковий період, яким характеризують вікову структуру деревостанів залежно від порід;

лісогосподарські заходи - заходи з охорони лісів від шкідників і хвороб, поліпшення якісного складу лісів, раціонального використання та розширеного відтворення лісів;

лісотаксаційні роботи - комплекс робіт, які проводяться з метою визначення породного та вікового складу деревостанів, їх стану, якісних та кількісних характеристик лісових ресурсів;

натурні лісовпорядні роботи (далі - натурні роботи) - частина лісовпорядних робіт, які проводяться безпосередньо в лісі;

підвиділ - ділянка, утворена в процесі актуалізації матеріалів лісовпорядкування внаслідок відокремлення частини виділу;

постійна господарська ділянка - первинна розрахункова одиниця при ділянковому методі лісовпорядкування, яка включає один або кілька виділів, що відрізняються за таксаційною характеристикою, але територіально об'єднані спільністю типу лісорослинних умов і спрямованістю комплексу лісогосподарських заходів з метою формування високопродуктивних стійких деревостанів, які відповідають своєму цільовому призначенню;

постійний лісокористувач - підприємства, установи, організації всіх форм власності, їх філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які мають у користуванні чи власності ліси на землях усіх категорій;

природне поновлення - відновлення лісу природнім способом з насіння та кореневих і пневих паростків на площах зрубів та нелісових землях;

проектний період - період між базовими лісовпорядкуваннями.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в [Лісовому кодексі України](#), а також прийнятих відповідно до нього нормативно-правових актах.

3. Лісовпорядкування здійснюється державними лісовпорядними організаціями.

4. Об'єктом лісовпорядкування є лісові ділянки та нелісові землі, які надані в користування або власність в установленому порядку та використовуються для потреб лісового господарства (далі - ліси).

Одночасно впорядковуються всі ліси (або їх частина, віднесена до відповідної філії, представництва, відділення та інших відокремлених підрозділів), розташовані на земельних ділянках, які належать громадянам та юридичним особам на праві власності або користування, оформлених відповідно до [Закону України](#) "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень", або межі яких підтверджені планово-картографічними матеріалами лісовпорядкування, та всі полезахисні лісові смуги, розташовані на землях сільськогосподарського призначення, передані в установленому порядку у постійне користування державним або комунальним спеціалізованим підприємствам чи в оренду фізичним та юридичним особам.

Впорядкування лісів, які зростають на землях, що належать до земель лісгосподарського призначення, лісів, розташованих на інших категоріях земель та на землях запасу, а також лісів на самозалісених ділянках визначається технічною документацією із здійснення лісовпорядкування.

5. Технічна документація із здійснення лісовпорядкування є складовою здійснення лісовпорядкування, складається з інструктивно-методичних матеріалів, що регламентують процедури, протоколи, методи збору, обробки та передачі інформації про показники, контроль робіт, інші технічні аспекти проведення польових і камеральних робіт, і затверджується державною лісовпорядною організацією з урахуванням вимог [Правил утримання та збереження полежахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 62, ст. 2007), а також інших нормативно-правових актів.

Види та методи лісовпорядних робіт, етапи лісовпорядкування

6. Лісовпорядкування за видами поділяється на первинне базове та повторне базове.

До матеріалів первинного базового та повторного базового лісовпорядкування можуть вноситися зміни з метою підтримання в актуальному стані таксаційної та картографічної баз даних, які містять кількісну та якісну інформацію про лісові ділянки, та з метою виготовлення актуальних матеріалів лісовпорядкування.

7. Первинне базове лісовпорядкування здійснюється в лісах, які впорядковуються вперше. Під час його здійснення виконуються лісотаксаційні роботи із застосуванням інструментальних вимірювань, закладання необхідної кількості і видів пробних площ, обстеження і дослідження лісових природних комплексів, виявлення пралісів, квазіпралісів, природних лісів, типових та унікальних природних комплексів, місць зростання та оселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу і які підлягають заповіданню, включенню до екологічної мережі, особливій охороні в окремих областях згідно з регіональними (обласними) переліками, та інші роботи, визначені рішенням першої лісовпорядної наради відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування.

8. Повторне базове лісовпорядкування здійснюється в раніше впорядкованих лісах. Під час його здійснення частково коригується внутрішньогосподарська організація, виконуються лісотаксаційні роботи, закладається необхідна кількість пробних площ, здійснюється повторне обстеження всіх пробних площ, які збереглися від попередніх лісовпорядкувань, обстеження і дослідження лісових природних комплексів, виявлення місць зростання та оселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу та виконання інших робіт, визначених рішенням першої лісовпорядної наради відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування.

9. Строк повторюваності повторного базового лісовпорядкування для об'єктів лісовпорядкування площею 100 гектарів і більше становить 10 років, для об'єктів лісовпорядкування площею до 100 гектарів - 20 років.

10. Актуалізація матеріалів лісовпорядкування здійснюється на підставі щорічних лісотаксаційних робіт та/або інформації про зміни, отриманої від постійного лісокористувача (власника лісів), та зміни таксаційних показників деревостанів, пов'язаних з їх природним ростом.

Внесення змін до матеріалів лісовпорядкування здійснюється на підставі лісотаксаційних робіт та/або актуалізованих матеріалів лісовпорядкування.

11. Основним методом лісовпорядкування є метод класів віку, який полягає в групуванні виділів у господарства та господарські секції.

Усі лісовпорядні розрахунки за даним методом здійснюються на основі підсумків розподілу площ і запасів господарських секцій за класами віку.

Первинною обліковою одиницею під час лісовпорядкування за методом класів віку є виділ, а первинною розрахунковою одиницею - господарська секція.

12. Ділянковий метод лісовпорядкування застосовується в особливо цінних лісах, в природно-заповідному фонді та лісах, в яких сформована різновікова структура деревостанів, з метою збереження і підсилення захисних і природоохоронних функцій лісів. Цей метод лісовпорядкування використовується в деревостанах, орієнтованих на проведення вибіркових рубок, насамперед у гірських лісах.

Ділянковий метод лісовпорядкування полягає в утворенні постійних господарських ділянок.

Обсяг використання лісових ресурсів та інших заходів за ділянковим методом лісовпорядкування визначається як сума їх обсягів, визначених під час лісотаксаційних робіт на кожній постійній господарській ділянці.

Рішення щодо здійснення лісовпорядкування за ділянковим методом приймають територіальні органи Держлісагентства на першій лісовпорядній нараді.

13. Лісовпорядкування лісів здійснюється за такими етапами:

підготовчі роботи;

польові роботи;

камеральні роботи.

Взаємовідносини державної лісовпорядної організації

14. Взаємовідносини державної лісовпорядної організації з територіальними органами Держлісагентства та постійними лісокористувачами (власниками лісів) визначаються договорами на проведення лісовпорядних робіт та рішеннями лісовпорядних нарад.

15. Державні лісовпорядні організації співпрацюють з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, беруть участь у розробленні програм з охорони, захисту, використання та відтворення лісів, залучають громадськість, інших заінтересованих сторін на всіх етапах лісовпорядкування.

Лісовпорядні та технічні наради

16. Для регламентації лісовпорядних робіт і всебічного обговорення особливостей їх виконання Держлісагентством (його територіальним органом) проводяться такі лісовпорядні наради:

перша - не пізніше ніж за два тижні до початку польових робіт;

друга - після розроблення основних проектних рішень та кількісних показників матеріалів лісовпорядкування;

третя - у випадку розроблення матеріалів лісовпорядкування, які проектують плановану діяльність, передбачену [Законом України](#) “Про оцінку впливу на довкілля”.

У процесі виконання лісовпорядних робіт можуть проводитися інші лісовпорядні і технічні наради для розгляду і вирішення окремих організаційних і технічних питань, інших лісовпорядних дій та проектних рішень.

Участь у лісовпорядній нараді беруть представники територіального органу Держлісагентства, державної лісовпорядної організації, структурного підрозділу з питань екології та природних ресурсів місцевої держадміністрації, постійного лісокористувача (власника лісів).

Лісовпорядна нарада може проводитися дистанційно з використанням технічних і програмних засобів у режимі відеоконференції, за умови забезпечення автентифікації всіх учасників наради.

17. Під час лісовпорядних та технічних нарад рішення приймаються відкритим голосуванням. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх учасників наради. Представники громадськості не мають права участі у голосуванні.

18. На першій лісовпорядній нараді визначаються особливості проведення польових робіт. Рішення, прийняті з усіх питань, що розглядалися на першій лісовпорядній нараді, фіксуються в протоколі наради та є обов’язковими для державної лісовпорядної організації та постійних лісокористувачів (власників лісів). Додатком до протоколу першої лісовпорядної наради є таблиця з урахуванням або аргументованим відхиленням усіх зауважень та пропозицій заінтересованих сторін, отриманих у ході громадського обговорення згідно з цим Порядком.

19. Друга лісовпорядна нарада скликається для розгляду та уточнення проектних рішень та кількісних показників матеріалів лісовпорядкування.

Державна лісовпорядна організація складає проект протоколу другої лісовпорядної наради, який не пізніше ніж за 10 днів до початку наради надсилається постійному лісокористувачу (власнику лісів), територіальному органу Держлісагентства та Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям. Територіальний орган Держлісагентства оприлюднює проект протоколу другої лісовпорядної наради на офіційному веб-сайті.

20. Результати розгляду, розбіжності (якщо вони є) щодо норм заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, обґрунтування розрахункової лісосіки,

запроектованих обсягів лісогосподарських заходів обговорюються на другій лісовпорядній нараді. Прийняті рішення відображаються в протоколі наради.

Додатком до протоколу другої лісовпорядної наради є таблиця з урахуванням або аргументованим відхиленням усіх зауважень та пропозицій, отриманих у ході громадського обговорення.

21. Третя лісовпорядна нарада проводиться у випадку розроблення матеріалів лісовпорядкування, які проектують плановану діяльність, передбачену [Законом України](#) “Про оцінку впливу на довкілля”.

Громадське обговорення в процесі здійснення лісовпорядкування

22. Не пізніше ніж за 10 робочих днів до проведення першої та другої лісовпорядних нарад територіальний орган Держлісагентства на офіційному веб-сайті публікує повідомлення про дату і місце їх проведення, у якому зазначається електронна та поштова адреси, на які заінтересовані сторони можуть надіслати зауваження і пропозиції щодо матеріалів, які будуть розглядатися на цих нарадах.

У випадку проведення другої та третьої лісовпорядних нарад разом з повідомленням оприлюднюється пропоновані для розгляду матеріали лісовпорядкування.

23. Зауваження та пропозиції до матеріалів лісовпорядкування з їх обґрунтуванням перед проведенням відповідної лісовпорядної наради приймаються в електронній та паперовій формі протягом 10 робочих днів від дати оприлюднення.

Зауваження та пропозиції до матеріалів лісовпорядкування під час проведення лісовпорядної наради приймаються в усній та письмовій формі.

24. Усі отримані зауваження та пропозиції розглядаються на відповідній лісовпорядній нараді. Таблиці врахування пропозицій та зауважень із зазначеними причинами їх неврахування та обґрунтуванням прийнятого рішення додаються до протоколу лісовпорядної наради.

Проведення процедури оцінки впливу на довкілля під час здійснення лісовпорядкування

25. У випадку, якщо матеріали лісовпорядкування проектують плановану діяльність, що потребує оцінки впливу на довкілля, їх розроблення проводиться з урахуванням вимог [Закону України](#) “Про оцінку впливу на довкілля”.

26. Матеріали лісовпорядкування, які проектують плановану діяльність, що потребує оцінки впливу на довкілля, після проведення другої лісовпорядної наради додаються до звіту з оцінки впливу на довкілля.

27. Після отримання висновку з оцінки впливу на довкілля державна лісовпорядна організація доопрацьовує матеріали лісовпорядкування відповідно до екологічних умов, встановлених висновком з оцінки впливу на довкілля. Матеріали лісовпорядкування не можуть суперечити положенням висновку з оцінки впливу на довкілля.

28. Доопрацьовані відповідно до екологічних умов, встановлених висновком з оцінки впливу на довкілля, матеріали лісовпорядкування розглядаються на третій лісовпорядній нараді.

29. Будь-які зміни, які вносяться у матеріали лісовпорядкування щодо планованої діяльності, передбаченої [Законом України](#) “Про оцінку впливу на довкілля”, підлягають здійсненню оцінки впливу на довкілля.

Документи і матеріали, що складаються під час здійснення базового лісовпорядкування

30. Під час здійснення базового лісовпорядкування складається проект організації і розвитку лісового господарства, який передбачає екологічно обґрунтоване ведення лісового господарства та розробляється відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють організацію лісовпорядкування, і включає в себе такі матеріали лісовпорядкування:

пояснювальну записку до проекту організації і розвитку лісового господарства (далі - пояснювальна записка);

таксаційні описи;

відомість визначення розрахункової лісосіки на проектний період у випадку, якщо матеріалами лісовпорядкування проектується проведення рубок головного користування;

фонди рубок, в тому числі фонд рубок головного користування;

фонди відновлення лісів, лісорозведення, лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають лісорозведенню;

відомості запроектованих лісогосподарських заходів;

планово-картографічні матеріали на паперових і електронних носіях, виготовлені на оновленій картографічній основі в цифровій формі як набори тематичних геопросторових даних;

форми державного лісового кадастру;

матеріали поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок;

висновки про належність конкретної лісової ділянки або її частин до пралісів, квазіпралісів чи природних лісів та бланки ідентифікації пралісів, квазіпралісів та природних лісів;

інформацію про результати зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень (у разі наявності таких досліджень);

відомості про місцезнаходження видів флори та фауни і їх природних середовищ існування, які охороняються відповідно до [Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі](#), отримані від Міндовкілля;

протоколи лісовпорядних нарад;

таблиці врахування пропозицій та зауважень;

обґрунтування розрахункових лісосік у випадках, визначених цим Порядком;

інші документи, визначені рішеннями лісовпорядних нарад та технічною документацією із здійснення лісовпорядкування.

31. Матеріали лісовпорядкування, які містять атрибутивну та картографічну інформацію про кількісні та якісні характеристики лісових ділянок, розробляються, зберігаються та оприлюднюються в електронній формі.

32. У таксаційному описі зазначаються характеристики лісових ділянок та нелісових земель відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування, а також показники, визначені у [Правилах утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 62, ст. 2007).

33. У випадку, якщо лісова ділянка належить до особливо захисних лісових ділянок, в таксаційному описі зазначається її найменування відповідно до [Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 37, ст. 1483).

34. Упорядкування мисливських угідь та розроблення проекту організації і розвитку мисливського господарства здійснюється відповідно до статті 28 Закону України “Про мисливське господарство та полювання”.

35. Облік лісів і ведення державного лісового кадастру здійснюються відповідно до [Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 червня 2007 р. № 848 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 46, ст. 1885).

Контроль та авторський нагляд лісовпорядних робіт

36. Контроль за дотриманням вимог цього Порядку та рішень лісовпорядних та технічних нарад здійснюють Держлісагентство та його територіальні органи, державна лісовпорядна організація, а також постійні лісокористувачі (власники лісів) з метою забезпечення належної якості виконаних робіт та матеріалів лісовпорядкування. Контролю підлягає весь комплекс робіт, що виконуються під час здійснення лісовпорядкування.

37. Авторський нагляд за виконанням проектів організації і розвитку лісового господарства та впровадження матеріалів лісовпорядкування здійснюється з метою встановлення стану виконання заходів, передбачених проектами організації і розвитку лісового господарства, оперативного усунення виявлених недоліків.

Авторський нагляд здійснюється у постійних лісокористувачів (власників лісів), у яких з часу здійснення базового лісовпорядкування пройшло чотири - шість років.

Завдання, склад і організація підготовчих робіт

38. Підготовчі лісовпорядні роботи проводяться з метою вирішення організаційно-технічних питань і проведення частини натурних робіт, необхідних для кращої організації і якісного виконання польових лісовпорядних робіт.

39. До складу підготовчих робіт входять:

відновлення у порядку, встановленому технічною документацією із здійснення лісовпорядкування, меж території постійного лісокористувача (власника лісів), зокрема визначення стану існуючих меж лісів та підготовка за необхідності пропозицій щодо їх відновлення, виявлення обсягів прорубування та прочищення кварталних просік, відновлення і розчищення межових ліній;

аналіз існуючого поділу лісів постійного лісокористувача (власника лісів) на категорії, виділених особливо захисних лісових ділянок;

збір таксаційних, геодезичних і планово-картографічних матеріалів лісовпорядкування за попередній проектний період (у разі наявності), оцінка їх повноти, стану і можливості використання. Збір матеріалів з дослідних і проектних робіт, які проводилися на території постійного лісокористувача (власника лісів) і які можуть бути використані для організації території лісового фонду та лісовпорядного проектування;

вивчення забезпеченості постійного лісокористувача (власника лісів) топографічними картами і матеріалами дистанційного зондування Землі;

виконання топографо-геодезичних робіт і спеціального картографування лісів;

визначення внутрішньогосподарської організації, складення та узгодження проекту кварталної мережі;

підбір лісотаксаційних таблиць та інформації, необхідних для виконання лісотаксаційних робіт;

збір основних економічних та інших відомостей, необхідних для розроблення проекту організації і розвитку лісового господарства;

аналіз містобудівної та землевпорядної документації, затвердженої у встановленому законодавством порядку;

закладення пробних площ, підготовка таксаційного ходу та інших об'єктів для проведення колективного тренування перед початком польових лісовпорядних робіт;

збір наявної інформації про місцезнаходження рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;

отримання від Міндовкілля інформації про місцезнаходження видів флори та фауни і їх природних середовищ існування, які охороняються відповідно до [Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі](#);

збір інформації про існуючі території екологічної мережі, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища;

збір інформації про існуючі території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх зонування, якщо воно передбачене [Законом України](#) “Про природно-заповідний фонд України”;

збір інформації про місцезнаходження видів, занесених до регіональних (обласних) переліків видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні в цих областях;

збір інформації про лісові ділянки, які мають рекреаційне або соціально-культурне значення для місцевих громад або інших заінтересованих сторін (місця відпочинку або збору недревних лісових ресурсів, туристичні маршрути або інші туристичні об'єкти, місця релігійного або культурного значення).

Матеріали, що складаються за результатами виконання підготовчих робіт

40. За результатами підготовчих робіт складаються:

звіт про підготовчі роботи;

проект технічного завдання;

проект кошторису на проведення польових лісовпорядних робіт.

41. Звіт про підготовчі роботи повинен містити відомості про обсяг і види виконаних робіт, особливості об'єкта лісовпорядкування, що впливають на організацію польових робіт, обсяг наступних польових робіт та їх особливості, вивченість території, забезпечення матеріалами дистанційного зондування Землі та іншою інформацією, визначеною в технічній документації із здійснення лісовпорядкування.

Проведення лісотаксаційних робіт та оцінка обсягу здійснення лісогосподарських заходів

42. Лісотаксаційні роботи проводяться у порядку, визначеному технічною документацією із здійснення лісовпорядкування.

Під час проведення лісотаксаційних робіт у полезахисних лісових смугах додатково визначаються показники, наведені у [пункті 4](#) Правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 62, ст. 2007), та проектується відповідні заходи, передбачені даними Правилами.

43. Оцінка обсягу здійснених лісогосподарських заходів під час лісотаксаційних робіт проводиться з метою об'єктивного аналізу їх результатів і обґрунтованого проектування лісогосподарської діяльності на проектний період.

44. У матеріалах лісовпорядкування дається характеристика здійснених за попередній проектний період запроектованих і не запроектованих лісовпорядкуванням лісогосподарських заходів.

Поділ лісів на квартали та виділи

45. Квартальна мережа повинна максимально відповідати квартальній мережі, сформованій під час здійснення попереднього базового лісовпорядкування.

Якщо до складу об'єкта лісовпорядкування включено надані земельні лісові ділянки, які утворюють нові квартали, або окремі квартали вилучені, зміни в існуючу нумерацію кварталів вносяться таким чином, щоб вона була збережена для основної частини об'єкта лісовпорядкування. Допускається укрупнення окремих кварталів або присвоєння новоутвореним кварталам чергових порядкових номерів незалежно від їх місцезнаходження.

46. Під час лісотаксаційних робіт територія кожного лісового кварталу розділяється на виділи.

47. Поділ лісових ділянок та нелісових земель на виділи здійснюється за видами угідь. Деревостани розділяються на виділи при різниці таких таксаційних ознак: походження, форма, склад, вік, повнота, клас бонітету, діаметр, висота, товарність, тип лісу, наявність підросту, який забезпечує відновлення лісів головними породами.

48. Під час здійснення лісовпорядкування максимально зберігаються контури виділів, сформовані під час здійснення попереднього базового лісовпорядкування, з урахуванням змін, що відбулися в результаті господарської діяльності.

49. У випадку зміни квартальної мережі до матеріалів лісовпорядкування додається таблиця відповідності створеної квартальної мережі до такої мережі попереднього базового лісовпорядкування.

50. За можливості зберігається квартально-видільна мережа та її нумерація у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду. У випадку, якщо квартально-видільна мережа відповідно до матеріалів лісовпорядкування не відповідає даним державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду і положенням про ці території та об'єкти або проектам створення цих об'єктів, державна лісовпорядна організація складає відомість змін. Внесення змін, що стосуються меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду, без дотримання вимог [статті 54](#) Закону України "Про природно-заповідний фонд України" забороняється. Постійний лісокористувач (власник лісів) протягом семи днів з дня затвердження матеріалів лісовпорядкування звертається до органів, уповноважених відповідно до [статті 5](#) Закону України "Про природно-заповідний фонд України", для внесення відповідних змін.

Ландшафтні, лісотипологічні, лісобіологічні обстеження та дослідження лісових природних комплексів. Врахування результатів проведених зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень

51. Ландшафтні, лісотипологічні, лісобіологічні та інші обстеження і дослідження лісових природних комплексів проводяться одночасно з проведенням лісотаксаційних робіт відповідно до технічної документації з проведення лісовпорядкування.

Ґрунтові обстеження проводяться як окремі роботи відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування.

52. Під час здійснення лісовпорядкування в межах виділів враховуються результати проведених зоологічних, ботанічних та геоботанічних досліджень (у разі наявності таких досліджень), відомості літературних та інших джерел про перебування/зростання рідкісних

та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу і типових природних рослинних угруповань та проектується заходи щодо їх збереження.

Закладення лісовпорядних пробних площ

53. Під час здійснення лісовпорядкування закладаються пробні площі.

54. Необхідна кількість і види пробних площ визначаються залежно від ступеня вивченості лісів об'єкта лісовпорядкування з урахуванням наявності пробних площ попереднього лісовпорядкування та їх збереженості. Кількість і види пробних площ зазначаються у технічному завданні.

55. Державна лісовпорядна організація формує базу даних пробних площ.

Поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок

56. Поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок здійснюється відповідно до [Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 37, ст. 1483).

57. У випадку, якщо поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок, які затверджені під час здійснення попереднього базового лісовпорядкування, змінюються для наступного проектного періоду або не відповідають вимогам, визначеним [Порядком поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 37, ст. 1483), державною лісовпорядною організацією готується нове клопотання щодо віднесення лісів до відповідних категорій та виділення особливо захисних лісових ділянок, яке затверджується відповідно до зазначеної постанови.

Забороняється надавати на погодження до Міндовкілля матеріали лісовпорядкування, якщо поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок не відповідають вимогам [Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 37, ст. 1483).

Господарські частини, господарства і господарські секції

58. Господарські частини організуються в межах категорій лісів, рельєфу та режиму лісокористування.

59. Організація господарств і господарських секцій здійснюється залежно від породного складу деревостанів, їх продуктивності та інших таксаційних характеристик відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування.

60. Основою для поділу деревостанів однієї деревної породи на кілька господарських секцій може бути значна різниця в продуктивності, віці стиглості, поділі деревостанів на високостовбурні і низькостовбурні.

Віднесення не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок до тієї чи іншої господарської секції проводиться за цільовою породою, яка найбільше відповідає типу лісу і проектується для проведення відновлення лісів чи лісорозведення.

Віднесення деревних порід до господарських секцій залежно від їх продуктивності та інших ознак зазначається в протоколі першої лісовпорядної наради.

Виявлення пралісів, квазіпралісів, природних лісів

61. Визначення належності лісових насаджень до пралісів, квазіпралісів, природних лісів здійснюється відповідно до [Методики визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів](#), затвердженої наказом Мінприроди від 18 травня 2018 р. № 161.

62. Висновки про належність конкретної лісової ділянки або її частин до пралісів, квазіпралісів чи природних лісів та бланки ідентифікації пралісів, квазіпралісів та природних лісів, що складені державною лісовпорядною організацією, є складовою матеріалів лісовпорядкування.

63. Забороняється проводити другу лісовпорядну нараду до завершення підготовки державною лісовпорядною організацією позитивного чи негативного висновку про належність конкретної лісової ділянки або її частин до пралісів, квазіпралісів, природних лісів.

Виявлення лісових ділянок, що підлягають заповіданню та включенню до екологічної мережі

64. Типові та унікальні природні комплекси, місця зростання і оселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, місцезнаходження видів, занесених до регіональних (обласних) переліків видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні на таких територіях, які виявлені під час проведення лісовпорядних робіт, підлягають заповіданню та/або включенню до екологічної мережі.

65. У випадку наявності рішень про створення чи оголошення територій, об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон, прийнятих відповідно до [статті 53](#) Закону України “Про природно-заповідний фонд України”, охоронних зон для збереження біорізноманіття в лісах, створених відповідно до [статті 85](#) Лісового кодексу України, виділення пралісів, квазіпралісів та природних лісів і встановлення охоронних зон відповідно до [статті 39](#) Лісового кодексу України, до матеріалів лісовпорядкування включаються картографічні матеріали та квартално-видільний перелік лісових ділянок, включених до таких охоронних зон.

66. До матеріалів лісовпорядкування додається квартално-видільний перелік лісових ділянок, які належать до складу територій та об'єктів природно-заповідного фонду, із зазначенням назв цих територій та об'єктів.

Невідповідності між квартално-видільним переліком територій та об'єктів природно-заповідного фонду і державним кадастром територій та об'єктів природно-заповідного фонду або положенням про ці території та об'єкти зазначаються в матеріалах лісовпорядкування.

Обчислення розрахункової лісосіки, обсягів використання інших видів лісових ресурсів

67. У випадку, якщо матеріалами лісовпорядкування проектується проведення рубок головного користування, державні лісовпорядні організації готують пропозиції та відповідні обґрунтування щодо розрахункових лісосік до другої лісовпорядної наради.

68. Розрахункові лісосіки визначаються окремо за групами порід відповідно до технічної документації із здійснення лісовпорядкування.

Запроектвані обсяги використання лісових ресурсів визначаються на проектний період.

Основні принципи проектування багатоцільового ведення лісового господарства

69. Здійснення лісовпорядкування передбачає:

виявлення деревостанів, що потребують рубок, з метою поліпшення якісного складу лісів;

визначення обсягів робіт з відновлення лісів і лісорозведення, охорони лісів від пожеж, захисту від шкідників і хвороб, інших лісогосподарських заходів;

проектування лісогосподарських заходів, порядку і способів їх здійснення.

70. Підставою для призначення конкретного лісогосподарського заходу у виділі є відповідність його якісним і кількісним характеристикам, умовам, за яких допустиме або необхідне здійснення цього заходу відповідно до вимог [Лісового кодексу України](#), нормативно-правових актів з питань спеціального використання лісових ресурсів, відновлення лісів, правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, та інших нормативно-правових актів.

В одному виділі може бути призначено кілька лісогосподарських заходів, які здійснюються одночасно або послідовно залежно від фактичного стану лісової ділянки або деревостану, закономірностей його росту і розвитку в конкретному типі лісорослинних умов, лісовідновних процесів.

71. Під час здійснення лісовпорядкування визначаються фонди рубок, лісорозведення, відновлення лісів, не вкритих лісовою рослинністю, лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають лісорозведенню, та складаються відомості щодо запроєктованих лісогосподарських заходів, побічного користування лісом, заготівлі другорядних лісових матеріалів, заходів з охорони і захисту лісів.

Фонд рубок включає всі лісові ділянки, які за своїми таксаційними характеристиками дозволяють проведення відповідно до вимог законодавства того чи іншого виду рубки.

Фонд рубок головного користування включає всі лісові ділянки, на яких зростають деревостани, що досягли або досягнуть віку стиглості під час проектного періоду та в яких дозволено проведення рубок головного користування.

Відомості запроектованих лісогосподарських заходів включають лісові ділянки, на яких здійснення таких заходів призначено під час лісовпорядкування.

Фонд лісорозведення включає всі лісові ділянки, на яких є доцільним здійснення заходів з лісорозведення. Заходи з лісорозведення проектується з урахуванням необхідності збереження природних екосистем у спосіб, що забезпечує створення стійких до кліматичних змін лісів з високими захисними властивостями, з урахуванням недопущення інвазій чужорідних видів у природні екосистеми. Забороняється проектувати заходи з лісорозведення на степових, лучних ділянках, болотах і біогалявинах.

Фонд відновлення лісів включає всі лісові ділянки, на яких є необхідним здійснення заходів з відновлення лісів. Заходи з відновлення лісів проектується з урахуванням необхідності збереження природних екосистем у спосіб, що забезпечує створення стійких до кліматичних змін лісів з високими захисними властивостями, з урахуванням недопущення інвазій чужорідних видів у природні екосистеми.

Фонд лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають лісорозведенню, включає всі не вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки та нелісові землі, на яких відповідно до [статті 82](#) Лісового кодексу України заборонено здійснювати заходи з лісорозведення.

Форми відомостей відповідних фондів та запроектованих заходів визначаються технічною документацією із здійснення лісовпорядкування.

72. Запроектовані під час здійснення лісовпорядкування лісогосподарські заходи не є вичерпними, і постійні лісокористувачі (власники лісів) можуть здійснювати лісогосподарські заходи, не призначені лісовпорядкуванням, за умови дотримання вимог нормативно-правових актів, які регулюють питання щодо спеціального використання лісових ресурсів, здійснення лісогосподарських заходів, не пов'язаних з використанням лісових ресурсів (поліпшення якісного складу лісів) та відновлення лісів.

Заходи в полезахисних лісових смугах, не запроектовані лісовпорядкуванням, здійснюються за рішенням відповідних комісій в порядку, передбаченому [пунктом 3](#) Правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 62, ст. 2007).

73. У межах ділянок, які були визначені під час підготовчих робіт як такі, що мають рекреаційне, історико-культурне або соціальне значення для місцевих громад або інших заінтересованих сторін, лісогосподарські заходи на таких ділянках проектується з урахуванням їх особливостей.

74. Щорічний обсяг рубок, запроектованих лісовпорядкуванням, та строки їх проведення встановлюються другою лісовпорядною нарадою.

75. Щорічний можливий обсяг заготівлі деревини від усіх видів рубок визначається в цілому для постійного лісокористувача (власника лісів) за категоріями лісів і господарствами з порівнянням запроектованого обсягу заготівлі деревини з досягнутим на рік лісовпорядкування, а також із середньою зміною запасу. Загальний запроектований обсяг заготівлі деревини, що зростає, не повинен перевищувати загальну середню зміну запасу.

76. Лісогосподарські заходи в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду проектується з урахуванням вимог [Закону України](#) “Про природно-заповідний фонд України”, положень та/або проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Заготівля другорядних лісових матеріалів

77. Необхідність виявлення ресурсів та визначення обсягів заготівлі другорядних лісових матеріалів (живиці, пнів, лубу та кори, деревної зелені, деревних соків) визначається першою лісовпорядною нарадою.

78. Заходи щодо заготівлі другорядних лісових матеріалів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду проектується з урахуванням вимог [Закону України](#) “Про природно-заповідний фонд України”, положень та/або проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Побічні лісові користування та використання сільськогосподарських угідь

79. Під час здійснення лісовпорядкування проектується такі побічні лісові користування: заготівля сіна, випасання худоби, розміщення пасік, заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, заготівля лісової підстилки та очерету.

80. Побічні лісові користування та використання сільськогосподарських угідь у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду проектується з урахуванням вимог [Закону України](#) “Про природно-заповідний фонд України”, положень та/або проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Використання лісів в рекреаційно-оздоровчих та наукових цілях

81. Використання лісового фонду для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт здійснюється з урахуванням вимог щодо збереження лісового середовища та природних ландшафтів з додержанням правил архітектурного планування приміських зон і санітарних вимог.

82. Щодо лісів, які використовуються для оздоровлення і відпочинку, рішення приймаються на основі їх комплексної оцінки, яка включає в себе аналіз і оцінку відвідування лісових ділянок, рекреаційної ємності, санітарно-гігієнічного і естетичного значення території, стійкості деревостанів і всього природного комплексу до рекреаційного навантаження, ступеня процесів деградації лісових територій під дією рекреаційних навантажень.

83. У матеріалах лісовпорядкування зазначається інформація про розподіл території лісів за функціональними зонами із зведеною ландшафтною характеристикою в межах кожної зони, а також проектується диференційована за функціональними зонами система заходів з формування породного складу, просторового розміщення лісів і їх охорони, захисту і благоустрою території.

84. Заходи з благоустрою території повинні підвищувати естетичні властивості ландшафтів, запобігати деградації лісового середовища і створювати сприятливі умови рекреаційного лісокористування.

85. Для проведення науково-дослідних робіт виділяються лісові ділянки, на яких частково обмежується або повністю забороняється спеціальне використання лісових ресурсів, якщо це суперечить цілям науково-дослідних робіт.

Відтворення лісів

86. У проєкті організації і розвитку лісового господарства на лісотипологічній основі відповідно до потенційних лісорослинних умов відображається комплекс заходів з відтворення лісів.

87. На основі аналізу стану природного поновлення і ефективності лісовідновних робіт за попередні проєктні періоди, матеріалів ґрунтових та лісотипологічних обстежень проєктуються найбільш ефективні методи і способи відтворення лісів та реконструкції насаджень, технологічні схеми, лісогосподарські заходи з відновлення лісів і лісорозведення та інші матеріали.

88. Визначається наявність не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок, на яких відновлення лісу може бути забезпечене тільки шляхом створення лісових культур, а також наявність нелісових земель, придатних для вирощування лісу і можливих для залісення.

До фонду відновлення лісів включаються ділянки:

не вкриті лісовою рослинністю, на яких природне поновлення порід неможливе або утруднене;

малоцінні і низькоповнотні деревостани, запроектовані до реконструкції шляхом суцільної або часткової (коридорами) рубки та створення лісових культур;

зруби, на яких після рубки відновлення лісу можливе тільки штучним шляхом;

які проєктуються під природне поновлення (площі з високим рівнем радіоактивного забруднення, заболочені зруби або невеликі за площею ділянки).

Способи створення лісових культур, обробіток ґрунту, схеми змішування і доповнення культур, тривалість і кратність агротехнічних доглядів наводяться у технологічних схемах, які додаються до таксаційного опису, а в узагальненому вигляді - у пояснювальній записці.

89. Створення лісових культур у насадженнях, які підлягають реконструкції, проєктується у малоцінних молодняках і ділянках, зайнятих чагарниками, у низькоповнотних насадженнях і похідних молодняках, що ростуть у невідповідних їм лісорослинних умовах.

90. Природне поновлення проєктується на лісосіках, де проводяться поступові рубки.

Після закінчення встановленого строку відновлювального періоду ділянки, де природне поновлення після кінцевого прийому поступової рубки не відбулося, підлягають відновленню штучним шляхом.

Крім ділянок, на яких проводяться поступові рубки, під природне поновлення проектується:

лісові ділянки, на яких створення лісових культур неможливе або недоцільне з технічних і економічних причин (площі з високим рівнем радіоактивного забруднення, заболочені зруби або невеликі за площею ділянки);

зруби деревостанів, де забезпечується успішне насіннєве, порослеве і насінно-порослеве поновлення, а вирощені молодняки відповідатимуть цільовому призначенню лісів.

91. Заходи із сприяння природному поновленню проектується на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках за наявності умов, що забезпечують їх ефективність. На таких ділянках може проектуватися механізований обробіток (рихлення) ґрунту, огорожування.

На лісосіках проектного періоду основним заходом із сприяння природному поновленню є збереження підросту під час рубок та догляд за ним. Захід проектується в деревостанах, де є необхідна кількість життєздатного підросту деревних порід відповідно до [Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2008 р. № 929 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 81, ст. 2735), та Правил рубок головного користування, затверджених наказом Держкомлісгоспу від 23 грудня 2009 р. № 364.

92. За результатами здійснення лісовпорядкування доступні для лісорозведення деградовані і порушені землі, які не використовуються, заносяться до фонду лісорозведення.

93. Ураховуючи запроєктований обсяг робіт з відтворення лісів на землях постійного лісокористувача (власника лісів), що впорядковуються, а також на землях інших користувачів, схем змішування лісових культур, у пояснювальних записках наводиться розрахунок щорічної потреби у садивному матеріалі за породами для створення лісових культур та їх доповнення, закладення шкіл і плантацій, у разі потреби також розрахунок площі посівного та шкільного відділень розсадника і щорічної потреби у насінні.

94. До постійної лісонасінневої бази входять лісонасінні плантації, постійні лісонасіннєві ділянки, плюсові деревостани і плюсові дерева, лісові генетичні резервати. Постійна лісонасіннєва база може бути організована з урахуванням потреби у генетично цінному насінні кількох постійних лісокористувачів (власників лісів), які розташовані в одному лісонасіннєвому районі.

Якщо постійна лісонасіннєва база не забезпечує поточної потреби у лісовому насінні, виділяються тимчасові лісонасінні ділянки у стиглих і пристиглих нормальних в селекційному відношенні деревостанах.

У матеріалах лісовпорядкування наводиться селекційна оцінка пристиглих, стиглих і перестійних деревостанів, можливість використання нормальних деревостанів для збору насіння.

На підставі розрахунку потреби у насінні лісових порід визначається необхідна кількість об'єктів лісонасінневої бази, їх розрахункова кількість порівнюється із наявною

кількістю на рік лісовпорядкування і проектується заходи із створення і формування нових об'єктів постійної лісонасінневої бази.

95. Розрахована площа розсадників порівнюється з наявною площею на рік лісовпорядкування. Державною лісовпорядною організацією у разі необхідності збільшення площі розсадників, зміни місць їх розташування розробляються пропозиції щодо розширення, концентрації та спеціалізації розсадників, створення тепличного господарства.

96. Лісорозведення не проектується на лучних ділянках, вкритих вологолюбивою трав'янистою багаторічною (злаковою, осоковою) рослинністю з домінуванням кореневищних рослин, та степових ділянках.

Охорона лісів

97. Плани протипожежних заходів розробляються відповідно до положень, визначених [Порядком організації охорони і захисту лісів](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. № 612 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 45, ст. 2452), та з урахуванням ландшафту, кліматичних даних, близькості населених пунктів, рекреаційного і антропогенного навантаження та інших факторів, які можуть вплинути на виникнення та поширення лісових пожеж.

98. Ураховуючи існуючий розподіл території власника лісів, постійного лісокористувача, його філії, представництва, відділення чи іншого відокремленого підрозділу на лісогосподарські ділянки та обходи, територіальні зміни, а також існуючу пожежну небезпеку лісів, характер і обсяги робіт з охорони лісів, які запроєктовані на наступний проектний період, складається проект розподілу території власника лісів, постійного лісокористувача, його філії, представництва, відділення чи іншого відокремленого підрозділу на лісогосподарські ділянки та обходи.

Захист лісів від шкідників і хвороб

99. Заходи щодо захисту лісів від шкідників і хвороб проектується відповідно до положень, визначених [Порядком організації охорони і захисту лісів](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 травня 2022 р. № 612 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 45, ст. 2452).

100. У матеріалах лісовпорядкування проектується заходи, спрямовані на профілактику виникнення осередків шкідників і хвороб лісу, їх локалізацію і ліквідацію.

Природоохоронні заходи

101. У матеріалах лісовпорядкування проектується заходи, спрямовані на забезпечення збереження, охорону та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, до регіональних (обласних) переліків видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні на таких територіях, поліпшення середовища їх перебування (зростання), створення належних умов для розмноження у природних умовах, розведення та розселення.

102. Збереженню біорізноманіття та посиленню природоохоронної ролі лісів повинні сприяти всі запроєктовані лісогосподарські заходи.

Управління осушеними та неосушеними болотами

103. Лісівнича ефективність проведеного осушення і потреба осушувальних систем у ремонті або реконструкції, можливість здійснення заходів повторного заболочення осушених боліт визначається рішенням першої лісовпорядної наради.

104. Заходи з реконструкції осушувальної мережі не проектуються на ділянках, де проведені осушувальні роботи призвели до погіршення природних умов. Заходи з осушення боліт, крім повторного осушення, не проектуються.

105. У випадку, якщо 80 відсотків лісових ділянок у межах меліорованої території належать до не вкритих лісовою рослинністю, проектуються заходи з повторного заболочування або осушення боліт.

Очікувана ефективність запроєктованих лісогосподарських заходів

106. Ефективність запроєктованих заходів оцінюється за змінами в якісному стані лісового фонду і обсягом лісокористування на кінець проектного періоду.

У пояснювальній записці зазначаються відомості про зміни у розподілі загальної площі за основними категоріями земель; у розподілі вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за панівними породами; у продуктивності лісів і обсязі користування на 1 гектар лісових ділянок, зокрема рубок головного користування.

Усі дані про стан лісового фонду наводяться в цілому для об'єкта на початок і кінець проектного періоду.

107. Показники стану лісового фонду на кінець проектного періоду визначаються з урахуванням здійснення заходів, що прийняті другою лісовпорядною нарадою.

108. Під час здійснення чергового базового лісовпорядкування інформація щодо реалізації попереднього проекту, якості та ефективності здійснених заходів, відхилення від матеріалів попереднього лісовпорядкування наводиться у відповідному розділі пояснювальної записки.

Заходи при ділянковому методі лісовпорядкування

109. Проектування лісогосподарських заходів при ділянковому методі лісовпорядкування проводиться з урахуванням вимог цього Порядку.

110. Об'єктом проектування лісогосподарських заходів при ділянковому методі є постійна господарська ділянка - лісова ділянка, виділена в межах кварталу, однорідна за природними лісорослинними умовами і родючістю ґрунтів. У межах господарської ділянки проектується лісогосподарські заходи, спрямовані на вирощування цільових деревостанів, однакових за продуктивністю, складом і формою.

111. Незалежно від природних і економічних особливостей об'єктів лісовпорядкування, які впорядковуються за ділянковим методом, враховуються такі вимоги:

об'єднання дрібних виділів у постійні господарські ділянки повинно здійснюватися на основі однакових типів лісу (типів лісорослинних умов) і цільових деревостанів;

на постійних господарських ділянках має бути забезпечений єдиний підхід до об'єднання виділів на основі тотожності цільових деревостанів, відносної рівності їх віку (різниця не більше одного класу віку). Допускається приєднання до ділянок стиглих деревостанів, суміжних з ними пристиглих деревостанів, якщо до віку головної рубки їм залишилося не більше п'яти років.

112. Деревостани, які не відповідають типу лісорослинних умов, підлягають заміні деревостанами цільових порід.

Розгляд, погодження та затвердження матеріалів базового лісовпорядкування

113. Після закінчення камеральних лісовпорядних робіт державна лісовпорядна організація надсилає матеріали лісовпорядкування постійному лісокористувачу (власнику лісів) та територіальному органу Держлісагентства.

114. Територіальні органи Держлісагентства в двотижневий строк після отримання матеріалів лісовпорядкування складають графік їх розгляду на лісовпорядній нараді.

Узгоджені графіки доводяться до постійних лісокористувачів (власників лісів).

У лісовпорядній нараді беруть участь:

представник територіального органу Держлісагентства - головуєчий;

представник державної лісовпорядної організації - секретар;

представник структурного підрозділу з питань екології та природних ресурсів місцевої держадміністрації;

розробник матеріалів лісовпорядкування;

представник постійного лісокористувача (власника лісів).

Протокол лісовпорядної наради затверджується територіальним органом Держлісагентства та засвідчується печаткою. Зауваження і пропозиції щодо матеріалів лісовпорядкування додаються до протоколу.

У випадку наявності розбіжностей між положеннями протоколів першої та другої лісовпорядних нарад з матеріалами лісовпорядкування учасниками лісовпорядної наради може вимагатися надання додаткових матеріалів лісовпорядкування або проведення натурної перевірки.

Після завершення розгляду матеріалів лісовпорядкування на другій, а у разі розроблення матеріалів лісовпорядкування, які проєктують плановану діяльність, що потребує оцінки впливу на довкілля, - третій лісовпорядній нараді, територіальний орган Держлісагентства протягом 30 днів подає на погодження до Міндовкілля матеріали лісовпорядкування та протокол лісовпорядної наради в електронній формі з використанням системи електронної взаємодії органів виконавчої влади.

У разі коли за результатами лісовпорядкування державною лісовпорядною організацією здійснюється поділ лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок відповідно до [Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 37, ст. 1483), або вносяться зміни до нього, після прийняття рішення про віднесення лісів до відповідної категорії територіальний орган Держлісагентства протягом 30 днів подає на погодження до Міндовкілля матеріали лісовпорядкування та протокол лісовпорядної наради в електронній формі з використанням системи електронної взаємодії органів виконавчої влади.

115. Міндовкілля протягом 20 робочих днів розглядає отримані матеріали лісовпорядкування та погоджує їх або приймає обґрунтоване рішення про відмову в їх погодженні.

116. Підставою для відмови в погодженні матеріалів лісовпорядкування є невідповідність вимогам законодавства, подання неповного пакета документів, подання завідомо неправдивої інформації, необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів громадського обговорення, порушення порядку погодження матеріалів лісовпорядкування.

117. Матеріали лісовпорядкування затверджуються наказом територіального органу Держлісагентства.

Наказ територіального органу Держлісагентства про затвердження матеріалів лісовпорядкування визнається таким, що втратив чинність, наказом територіального органу Держлісагентства після закінчення 15-річного строку з дня затвердження матеріалів базового лісовпорядкування або під час затвердження матеріалів базового лісовпорядкування на новий проектний період.

Наказ територіального органу Держлісагентства про затвердження матеріалів лісовпорядкування визнається таким, що втратив чинність, наказом територіального органу Держлісагентства після закінчення 15-річного строку з дня затвердження матеріалів базового лісовпорядкування для постійних лісокористувачів (власників лісів) площею 100 гектарів і більше та після закінчення 20-річного строку з дня затвердження матеріалів базового лісовпорядкування для постійних лісокористувачів (власників лісів) площею до 100 гектарів або під час затвердження матеріалів базового лісовпорядкування на новий проектний період.

Планово-картографічні матеріали лісовпорядкування попередніх проектних періодів використовуються постійними лісокористувачами для підтвердження права постійного користування земельними ділянками лісогосподарського призначення відповідно до [Лісового кодексу України](#).

Внесення змін до матеріалів лісовпорядкування

118. У випадку внесення змін до матеріалів лісовпорядкування, зокрема зміни фондів рубок, фонду лісових ділянок та нелісових земель, які не підлягають залісенню, розрахункової лісосіки, поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок, розроблення таких змін проводиться відповідно до [пунктів 14-35](#) цього Порядку, а погодження - відповідно до [пунктів 114-116](#) цього Порядку.

119. Зміни до матеріалів лісовпорядкування затверджуються наказом територіального органу Держлісагентства.

Розгляд розрахункових лісосік

120. Після затвердження матеріалів лісовпорядкування або змін до них, якими проектується здійснення рубок головного користування, постійний лісокористувач (власник лісів) подає до територіального органу Держлісагентства:

проект розрахункової лісосіки для постійних лісокористувачів (власників лісів), обчислення якої проведено в порядку, визначеному [статтею 43](#) Лісового кодексу України (додаток);

інформацію щодо реквізитів наказу про затвердження матеріалів лісовпорядкування або змін до них.

121. Протягом 10 робочих днів територіальний орган Держлісагентства погоджує подані матеріали і подає їх до Міндовкілля для затвердження розрахункової лісосіки.

122. Протягом 20 робочих днів Міндовкілля розглядає зазначені матеріали та приймає рішення про її затвердження в порядку, визначеному [статтею 43](#) Лісового кодексу України.

123. Розрахункові лісосіки для постійних лісокористувачів (власників лісів) затверджуються наказом Міндовкілля у розмірі, визначеному матеріалами лісовпорядкування.

124. Затверджена відповідно до [статей 43, 44](#) Лісового кодексу України розрахункова лісосіка для кожного постійного лісокористувача і власника лісів є чинною на період дії відповідного наказу Міндовкілля про затвердження розрахункової лісосіки.

Наказ може бути визнаним таким, що втратив чинність, у разі:

припинення права користування лісами відповідно до [статті 22](#) Лісового кодексу України;

зміни поділу лісів залежно від основних виконуваних ними функцій, які в результаті такої зміни не належатимуть до лісів, у яких дозволено проведення рубок головного користування згідно з [пунктом 4](#) Порядку спеціального використання лісових ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. № 761 (Офіційний вісник України, 2007 р., № 39, ст. 1550);

затвердження нової розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка, затверджена до набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2023 р. № 112 “Про затвердження Порядку здійснення лісовпорядкування”, діє відповідно до наказу Міндовкілля про затвердження розрахункової лісосіки, який визнається таким, що втратив чинність, з підстав, визначених цим пунктом.

125. Затверджена розрахункова лісосіка для постійних лісокористувачів (власників лісів) та наказ про її затвердження доводяться до відома Держлісагентства та органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій для контролю та керівництва в роботі.

126. Держлісагентство доводить затверджені розрахункові лісосіки до відомих територіальних органів Держлісагентства та державної лісовпорядної організації для керівництва в роботі.

127. Розрахункові лісосіки вводяться в дію з дня затвердження їх наказом.

Перегляд розрахункової лісосіки

128. Перегляд розрахункової лісосіки здійснюється у випадку:

прийняття в установленому порядку рішення про зміну поділу лісів на категорії, в межах яких розташовані лісові ділянки, на яких передбачається проведення рубок головного користування, або про виділення особливо захисних лісових ділянок з режимом обмеженого лісокористування;

прийняття рішення про створення територій природно-заповідного фонду на площі, яка становить 30 відсотків і більше загального обсягу лісових ділянок, які входять до фонду рубок головного користування;

внесення інших змін, що призвели до зміни обсягу запланованого фонду рубок головного користування на 30 відсотків і більше (стихійні лиха, зміна площі або реорганізація постійного лісокористувача), крім випадку, передбаченого в [пункті 138](#) цього Порядку.

129. Крім випадків, передбачених у [пункті 128](#) цього Порядку, перегляд розрахункової лісосіки може бути здійснено за ініціативою постійного лісокористувача (власника) лісів у разі внесення змін, що призвели до зміни розрахункової лісосіки за господарськими секціями деревних порід на 15 відсотків і більше затвердженого наказом об'єму, але не раніше ніж на п'ятий рік дії розрахункової лісосіки.

130. Для перегляду розрахункової лісосіки постійний лісокористувач (власник лісів) зобов'язаний звернутися із заявою до державної лісовпорядної організації для внесення змін у матеріали лісовпорядкування.

131. Після внесення змін у матеріали лісовпорядкування розрахункова лісосіка затверджується відповідно до [пунктів 121-124](#) цього Порядку.

132. Держлісагентство протягом 10 календарних днів з дати затвердження матеріалів лісовпорядкування оприлюднює на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своєму офіційному веб-сайті публічну інформацію, яка міститься в матеріалах лісовпорядкування, у формі відкритих даних.

133. У випадку внесення змін у матеріали лісовпорядкування публічна інформація, яка міститься в матеріалах лісовпорядкування, оновлюється на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на офіційному веб-сайті Держлісагентства протягом 10 календарних днів з дати затвердження матеріалів лісовпорядкування.

134. Розрахункові лісосіки оприлюднюються на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на офіційному веб-сайті Міндовкілля у формі відкритих даних протягом 10 календарних днів після їх затвердження.

135. У випадку внесення змін до розрахункових лісосік оновлені розрахункові лісосіки у формі відкритих даних оприлюднюються на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на офіційному веб-сайті Міндовкілля протягом 10 календарних днів після їх затвердження.

136. Держлісагентство забезпечує створення метаданих для набору геопросторових даних матеріалів лісовпорядкування, їх постійне оновлення та відображення на національному геопорталі відповідно до вимог, визначених [Законом України](#) “Про національну інфраструктуру геопросторових даних”.

137. Матеріали лісовпорядкування, затверджені відповідно до [статті 48](#) Лісового кодексу України, є чинними на період дії відповідного наказу Держлісагентства (його територіального органу) про затвердження матеріалів лісовпорядкування, який визнається таким, що втратив чинність, у разі затвердження матеріалів лісовпорядкування на новий проектний період або після закінчення 15-річного строку з дня їх затвердження.

Матеріали лісовпорядкування, затверджені до набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2023 р. № 112 “Про затвердження Порядку здійснення лісовпорядкування”, є чинними відповідно до наказу Держлісагентства (його територіального органу) про затвердження матеріалів лісовпорядкування, який визнається таким, що втратив чинність, з підстав, визначених цим пунктом.

138. Розрахункова лісосіка для постійного лісокористувача, до складу якого в результаті злиття або приєднання увійшла повністю територія іншого лісокористувача, визначається як сума діючих розрахункових лісосік, затверджених для попередніх постійних лісокористувачів чи власників лісів, і діє в межах встановленого для них фонду рубок.

139. У разі зміни постійного лісокористувача чи власника лісів ведення лісового господарства може здійснюватися на основі розроблених для попереднього постійного лісокористувача чи власника лісів матеріалів лісовпорядкування, поділу лісів на категорії, виділення особливо захисних лісових ділянок, розрахункових лісосік до завершення строку їх дії.

140. У разі створення території або об’єкта природно-заповідного фонду, управління якими здійснюється спеціальною адміністрацією відповідно до [Закону України](#) “Про природно-заповідний фонд України”, на земельних ділянках, що вилучаються у землекористувача, ведення лісового господарства в межах таких ділянок може здійснюватися на основі матеріалів лісовпорядкування, розроблених для постійного лісокористувача, у якого вилучаються земельні ділянки, що залишаються чинними до завершення строку їх дії.

	Додаток до Порядку
--	-----------------------

РОЗРАХУНКОВА ЛІСОСІКА
для постійних лісокористувачів (власників лісів)

РОЗРАХУНКОВА ЛІСОСІКА
для постійних лісокористувачів (власників лісів)

області на _____ роки

(ліквідна деревина, тис. куб. метрів)

Найменування власника лісів, постійного лісокористувача, їх філії, представництва, відділення чи іншого відокремленого підрозділу	Категорії лісів	Усього	у тому числі за господарствами											
			хвойне				твердолистяне							
			усього	у тому числі за господарськими секціями			усього	у тому числі за господарськими секціями						
				соснова	ялинова	інші (найменування господарських секцій)		дубова	букова	ясенова	грабова	інші (найменування господарських секцій)		

_____ (підрозділ Міндовкіл)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (власне ім'я та прізвище)

Примітка. Категорії лісів позначаються у такому порядку:

1. - ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення;
2. - рекреаційно-оздоровчі ліси;
3. - захисні ліси;
4. - експлуатаційні ліси.